

miatöredékek azonban nem, így bármelyik régészeti kultúrához való kötésük bizonytalan. Temetkezési rítusuk alapján azonban őskoriak.

A fent említett időszak során 22 200 m²-t tártunk fel. Kibontottunk 41 kemencét, 44 sírt és 1815 egyéb beásást (cölöplyuk, árok, kút, földbe mélyített épület, tároló- és hulladékgyödrök).

Munkatársak: Serlegi Gábor, Kiss Csaba, Skriba Péter, Skriba Pál, Illés László, Beck Tamás, Hufnágel Szabolcs, Pesti Krisztina, Böröczky Blanka, Fekete Kati.

FÁBIÁN SZILVIA

26. Balatonmagyaród, Koloni-dűlő

(Zala megye) U, Á, Kk

MOL-vezeték építését megelőző régészeti feltárást végeztünk 2004. június 22. és szeptember 27. között; 2395 m²-t kutattunk meg. A középkori Kolon település területét érintő vezeték nyomvonala a Kis-Balaton egykori mocsárvidékének K-i szélén, É-D-i irányban elnyúló, Zalakomár-Balatonmagyaródi-hát közepét, K-Ny-i irányban szeli át. A régészeti jelenségek a domb derekán, az országút K-i oldalán sűrűsödtek. A lelőhelyen kibontott 101 objektum (hulladékgyödrök, cölöplyukak, árok, épületek, mészégető kemencék) és 286 temetkezés igen gazdag leletanyagot szolgáltatott.

Három gödörben az újkőkori dunántúli vonaldíszes kerámia idősebb fázisának jellegzetes edénytöredékeit és kőeszközöket találtunk. Ebből az időszakból a legjelentősebb lelet egy női alakot ábrázoló idol töredéke. Két gödör tartalmazott Árpád-kori kerámiát. Az objektumok zöme, valamint a sírok a késő középkorból, a 15–17. századból származnak. Az objektumok közül kiemelkedik a mészégető kemencék csoportja, amelyek feltehetően a koloni templom építésekor voltak használatban. A sírok a középkori Kolon település temploma körül elhelyezkedő temetőhöz tartoztak. A feltárt többretegű temetőrészlet és az azt körülvevő árok részletei alapján az egykori templom a feltárási területtől néhány méterre É-ra állhatott. A sírmellékletek igen változatosak voltak: bronzdrótokkal, veretekkel és gyöngyökkel díszített pártákat, ruhakapcsokat, övvereteket és csatokat, gyűrűket, valamint az 1500-as évek második felében vert pénzérméket találtunk. A lelőhelynek a vezeték nyomvonalába eső szakaszát teljesen feltártuk. A leletanyag a nagykanizsai Thúry György Múzeum Régészeti gyűjteményébe került.

Az ásatáson részt vett Eke István, Kreiter Eszter, Tokai Zita régész, Auer Angelika, Büki Ágnes, Fullár Zoltán, Kámán Beáta, Korcsmáros Attila, Kónya Bence technikus, Antalffy Péter, Bába Márta, Csiki J. Attila, Gáti Csilla, Kiss Dorina, Masek Zsófia, Mészáros Melinda, Montvai Mária, Oroszlán Tamás egyetemi hallgató. A felméréseket Soós Zsolt és Vadász Norbert technikusok végezték.

Szakmai konzulens: dr. Szőke Béla Miklós.

KVASSAY JUDIT

27. Balatonszentgyörgy, Almási úti dűlő

(Holládi csomópont)

(Somogy megye) R, Kk

A lelőhely Balatonszentgyörgy-Battyánpuszta és Hollád között található, a szentgyörgyi bekötőút keleti oldalán, a Hollád felé vezető földúttól közvetlenül északra.

2004. március 30. és május 7. között 9874 m²-en 348 objektumot tártunk fel. Az objektumok (gödrök, cölöplyukak, árok) az alacsony dombtetőn viszonylag szórta helyezkedtek el. Jórészt lekopottak, sekélyek voltak, nagyon kevés leletanyagot tartalmaztak. Két korszakot tudtunk elkülöníteni, őskort (rézkort) a Balaton-Lasinjakultúra kerámiájával és késő középkort. Az objektumok betöltésében eltérés mutatkozott, az utóbbi korúak sötétebbek, humuszosabbak.

MOLNÁR ISTVÁN

28. Balatonszentgyörgy, Kútvölgyi-dűlő

(Somogy megye) U, Á, Kö

2004. május 3–21. között folytattuk az előző évben megkezdett ásatásokat. A tavalyi szelvényekhez ÉNy felől kapcsolódó területet tártunk fel; 42 objektumot – főleg gödröt, kemencét, árkot – találtunk, és ehhez több mint 80 különböző méretű és mélységű cölöplyuk is járult. A cölöplyukak paticsos, faszenes betöltésűk, és helyzetük alapján a 15–16. századra datálhatók. Feltűnő a sok faszén, korom, illetve néhol lenyomatos patics jelenléte, amely az objektum leégését tanúsítja. A cölöpépítmény ÉNy-i sarkát tudtuk biztonsággal azonosítani. Úgy tűnik, hogy a saroknál megerősítésként kettős cölöpsort alkalmaztak, illetve egy támpillérszerű, ferdén leásott cölöppel ezt még meg is erősítették. A belső osztásokat is tartalmazó építmény kapuja, a cölöplyukak elhelyezkedése alapján, Ny-i oldalról nyílhatott. Az ásatás másik eredménye az 5. szelvény É-i végében K-Ny-i irányban húzódó V-alakú neolit (DVK) árok, illetve annak folytatása a 6. szelvényben, melyet nagy biztonsággal összeköthetünk a tavalyi É-D-i irányú árok-részletünkkel. Ez az árok övezte a feltárási területére eső neolit településnyomokat, amelyekből nagyméretű hombártöredékeket, őrlőkő-töredékeket, obszidián-pengéket és állatcsontot gyűjtöttünk. Számos középkori, illetve Árpád-kori objektumot is feltártunk. Az utóbbi korszakot fémjelző bográcstöredékek, fazekak, illetve a középkori kerámia-, fedőtöredékek, kályhacsempék, fenőkövek, állatcsontok és vaddisznóagyarak mellett, a vas leletanyag idén is tartalmazott késeket, szögeket és egy vaskarikát. A leletek közül kiemelkedik az a csillag forgójú, teljesen ép sarkantyú, melyet az egyik sekély gödörben találtunk. Emellett előkerült egy díszített, esztergált csontnehezék is.

M. ARADI CSILLA

29. Balatonszentgyörgy, téglagyár

(Somogy megye) Á, Kk

2004 őszén próbaásatást végeztünk a Balatonszentgyörgy II agyag védnevi bányatelek bővítésére szánt

területen. Kutatószelvényeinkben régészeti jelenséget, leleteket nem találtunk.

A téglagyártól Ny-ra fekvő földterületet bejárva a vízfolyás és a téglagyári telek közötti szántásban több kisebb-nagyobb szürke foltként jelentkeztek a késő Árpád-kori, középkori település részletei. Egy valószínűleg valamilyen középkori építményhez tartozó, hamus foltnagyobb edény töredékeit sikerült összegyűjteni. A középkori település magja nagyobb összefüggő területen a Csillagvárhoz, illetve a téglagyárhoz vezető úthoz közelebbi területen található, ettől délre több önálló foltként lehetett megfigyelni a település részleteit. A lelőhely nyugati irányban nem terjed ki a Balatonszentgyörgyöt a jelenlegi M7-es úttal Battyánpusztán keresztül összekötő útig.

KÖLTŐ LÁSZLÓ

30. Balástya, Lippai sarok

(Csongrád megye) Ú

2004. szeptember 27-én és 28-án végzett helyszíni szemlénk során új régészeti lelőhelyet fedeztünk fel az M5 autópálya nyomvonalának építése közben. A régészeti lelőhely által érintett nyomvonalszakasz a következő: az M5 autópálya 139+200 szelvényében a pálya bal oldalán, az 5421. számú út új, módosított nyomvonal 10+820 és a 10+960 km-szelvénye között. A közelből ismerjük a 7/61 és a 7/62 számú régészeti lelőhelyeket. Mintegy 3–4 helyen találtunk régészeti jelenségként értelmezhető foltokat. A foltok között egy derékszögű területet bezáró keskeny árkot láttam a nyomvonal keleti oldalán, és 3–4 gödörszerű jelenséget. A leletmentés során feltárunk egy objektumot, amely legújabb korinak bizonyult.

SZALONTAI CSABA

31. Balástya, V. homokbánya

(Csongrád megye) Sza

2004. október 11. és november 22. között megelőző feltárást végeztünk a Balástya V. homokbánya területén (7/117; M5 Nr. 79).

A bánya előzetes terepbejárása alapján a területen egy népvándorlás kori település maradványait sejtettük, amely a feltárást során be is igazolódott. A régészeti lelőhely Balástyától északra helyezkedik el az épülő M5 autópálya nyomvonalától keletre, mintegy 500 méterre.

A tervezett bányakitermelés kb. 200 méter hosszú, és 130 méter széles területen érintette és veszélyeztette a régészeti lelőhelyet. A földmunkagépekkel lehumuszolt terület nagysága 26 000 m², amelyen összesen 365 régészeti jelenséget találtunk.

Egy szarmata település részleteit: tárolóvermeket, árkokat, karámokat, épületrészleteket valamint egy temetkezést tártunk fel. Az objektumokból közepes mennyiségű kerámiatöredék került elő.

A lelőhely minden bizonnyal a bányának a kitermelésre ki nem jelölt északkeleti részében tovább folytatódik.

Munkatársak: Nagy Márta régész, Benedek András, Lukács József, Tompa György régészhallgató, Kulcsár Kornél, Nagy Norbert, Rigó Péter, Szeles Imre ásatási technikus.

PALUCH TIBOR – SZALONTAI CSABA

32. Barbacs határa

(Győr-Moson-Sopron megye) LT?, Ró, Á, Kk, Kú

2004. november 5-én egy csornai lakos a település több lakóhelyéről származó, a felszínen talált régészeti leletanyagot szolgáltatott be a Xantus János Múzeumba.

Faluszél: A község DNy-i szélén, lejtős domboldalon Árpád-kori, késő középkori és kora újkori edénytöredékek kerültek elő.

Laposi-dűlő: A községtől É-ra kisebb, ovális alakú dombon őskori (kelta?) és római kori cseréptöredéket talált.

TAKÁCS KÁROLY

33. Bácsalmás, Gradina

(Bács-Kiskun megye) Kö

2004. május 12-én helyszíni szemlét végeztem a lelőhelyen. A lelőhely Bácsalmásról Mélykútra vezető műút és a Kígyós-ér találkozásánál fekvő Szabó-tanyától 200 m-re D-re húzódó magaslaton helyezkedik el (hrsz.: 0300). A dombon nagy mennyiségű kőtörmelék, kerámiatöredék és embercsont jelzi a középkori templom körüli temető és település helyét. A földtulajdonos, aki már 2002-ben jelentette az itt folyamatosan előkerülő leleteket Wicker Erikának, a múlt év folyamán kb. 1×1 m-es területen kíváncsiságból „ásatást” végzett és kiszedte a templomalapozás köveit. Ezt a tevékenységét – Wicker Erika határozott felszólítására – megszüntette. A kitermelt kőtöredékek és az embercsontok jelenleg két külön kupacban hevernek a lelőhelyen. A talajműveléssel folyamatosan pusztul a lelőhely.

Munkatársak: Wicker Erika régész, Sultis László műtárgyvédelmi asszisztens.

HARKAI ISTVÁN

34. Bába, Öreghegy

(Tolna megye) B, LT

2004. május 4-én terepbejárást végeztem a területen. A falu DK-i vége felé, a templomtól induló mélyút tetejénél levő domb a szintvonalak alapján esetleg erődített lehetett. A domb déli végénél két oldalról széles terasz látható, K felől pedig meredeken szakad le a domb a falu felé. Déli részét művelik (szőlő), északi része parlag, bozótos. Itt – egy tereplépcsővel lejjebb – helyezkedik el a temető. A művelt területeken sok a bronzkori cserép, de előfordul néhány kelta is.